

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 december 2014

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van internationaal privaatrecht, het Consulaire Wetboek, de wet van 5 mei 2014 houdende de vaststelling van de afstamming van de meemoeder en de wet van 8 mei 2014 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de invoering van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij de wijze van naamsoverdracht aan het kind en aan de geadopteerde

AMENDEMENTEN

ingediend in plenaire vergadering

Nr. 23 VAN DE DAMES ONKELINX, LALIEUX EN JIROFLÉE

Art. 1/1 (nieuw)

Een artikel 1/1 invoegen, luidende:

“Art. 1/1. In artikel 335, § 1, tweede lid, gewijzigd bij de wet van 8 mei 2014, worden de woorden “In geval van onenigheid of bij afwezigheid van keuze, draagt het kind de naam van de vader” vervangen door de woorden “In geval van onenigheid of bij afwezigheid van keuze draagt het kind een van de namen van zijn vader, gevolgd door een van de namen van zijn moeder”.”.

Zie:

Doc 54 0538/ (2014/2015):

- 001: Wetsvoorstel van de dames Van Cauter en Becq en de heren Goffin en Pivin.
- 002: Toevoeging mede-indiener.
- 003 en 004: Amendementen.
- 005: Verslag.
- 006: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 007: Amendementen.
- 008: Verslag.
- 009: Tekst aangenomen in tweede lezing.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 décembre 2014

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code civil, le Code de droit international privé, le Code consulaire, la loi du 5 mai 2014 portant établissement de la filiation de la coparente et la loi du 8 mai 2014 modifiant le Code civil en vue d’instaurer l’égalité de l’homme et de la femme dans le mode de transmission du nom à l’enfant et à l’adopté

AMENDEMENTS

déposés en séance plénière

N° 23 DE MMES ONKELINX, LALIEUX ET JIROFLEE

Art. 1/1 (nouveau)

Insérer un article 1/1, rédigé comme suit:

“Art. 1/1. Dans l’article 335, § 1er, alinéa 2, modifié par la loi du 8 mai 2014, les mots “En cas de désaccord ou en cas de d’absence de choix, l’enfant porte le nom de son père” sont remplacés par les mots “En cas de désaccord ou en cas d’absence de choix, l’enfant porte un des noms de son père suivi d’un des noms de sa mère”.”.

Voir:

Doc 54 0538/ (2014/2015):

- 001: Proposition de loi de Mmes Van Cauter et Becq et MM. Goffin et Pivin.
- 002: Ajout co-auteur.
- 003 et 004: Amendements.
- 005: Rapport.
- 006: Articles adoptés en première lecture.
- 007: Amendements.
- 008: Rapport.
- 009: Texte adopté en deuxième lecture.

VERANTWOORDING

Bij onenigheid of als er geen keuze wordt gemaakt, geeft de wet voorrang aan de naam van de vader voor de kinderen van wie een dubbele afstamming vaststaat.

Zoals de Raad van State in zijn advies heeft onderstreept, is de gemaakte keuze niet in overeenstemming met het door het wetsontwerp bepaalde streefdoel, namelijk “de invoering van de gelijkheid tussen man en vrouw bij de wijze van naamsoverdracht”. De thans bestaande ongelijke behandeling wordt dus niet weggewerkt.

De wet creëert opnieuw ongelijkheid door bij onenigheid tussen de partijen voorrang te geven aan de naam van de vader; aan deze discussie moet een einde worden gemaakt.

Nr. 24 VAN DE DAMES ONKELINX, LALIEUX EN JIROFLÉE

Art. 16

Artikel 335ter, § 1, tweede lid, vervangen door het volgende lid:

“De moeder en meemoeder kiezen de naam van het kind op het ogenblik van de aangifte van de geboorte. De ambtenaar van de burgerlijke stand neemt akte van deze keuze. In geval van onenigheid of bij afwezigheid van keuze draagt het kind een van de namen van zijn meemoeder, gevolgd door een van de namen van zijn moeder.”.

VERANTWOORDING

Om te waarborgen dat de wet echt niet discriminerend is, moet artikel 335ter, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek eveneens worden aangepast.

JUSTIFICATION

En de désaccord ou d'absence de choix, le projet de loi fait prévaloir le nom du père pour les enfants dont une double filiation est établie.

Comme le soulignait l'avis du Conseil d'État, l'option choisie ne permet pas à cet égard la réalisation de l'objectif poursuivi par le texte à savoir “instaurer une transmission égalitaire du nom entre l'homme et la femme”. La discrimination existant actuellement n'est donc pas éliminée.

La loi crée une nouvelle discrimination en favorisant le nom du père en cas de désaccord des parties, il convient de mettre fin à cette discrimination.

N° 24 DE MMES ONKELINX, LALIEUX ET JIROFLEE

Art. 16

Remplacer l'article 335ter, § 1er, alinéa 2, proposé par l'alinéa suivant:

“La mère et coparente choisissent le nom de l'enfant lors de la déclaration de naissance. L'officier de l'état civil prend acte de ce choix. En cas de désaccord ou en cas d'absence de choix, l'enfant porte un des noms de sa coparente, suivie d'un des noms de sa mère.”.

JUSTIFICATION

Afin de s'assurer de rendre la loi véritablement non discriminatoire, l'article 335ter, § 1er, alinéa 2, du Code civil doit être également adaptée.

Laurette ONKELINX (PS)
Karine LALIEUX (PS)
Karin JIROFLEE (sp.a)

Nr. 25 VAN DE HEER MAINGAIN EN MEVROUW CAPRASSE

Art. 2

Dit artikel vervangen door wat volgt:

“Art. 2. Artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 31 maart 1987 en gewijzigd bij de wet van 1 juli 2006, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 335. § 1. De familienaam van het kind van wie de afstamming van vaderszijde en die van moederszijde tegelijkertijd komen vast te staan, is van rechtswege samengesteld uit de familienaam van zijn vader gevolgd door de familienaam van zijn moeder.

Als de vader en de moeder van het kind of een van hen een familienaam hebben die zelf is samengesteld uit twee namen die afkomstig zijn van respectievelijk de naam van hun vader en de naam van hun moeder, wordt alleen de eerste naam van de familienamen van de vader en de moeder aan het kind overgedragen.

§ 2. Het kind van wie alleen de afstamming van vaderszijde vaststaat, draagt de familienaam van zijn vader. Het kind van wie alleen de afstamming van moederszijde vaststaat, draagt de familienaam van zijn moeder.

§ 3. Ingeval een van de afstammelingen van het kind na de andere komt vast te staan, zijn dezelfde regels van toepassing.

Als de tweede afstamming wordt vastgesteld, wordt de naam van het kind van rechtswege samengesteld uit de familienaam van zijn vader gevolgd door de familienaam van zijn moeder.

§ 4. Als de tweede afstamming van het kind wordt vastgesteld nadat het de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, wordt aan zijn naam geen enkele wijziging aangebracht zonder zijn instemming.”

N° 25 DE M. MAINGAIN ET MME CAPRASSE

Art. 2

Remplacer cet article comme suit:

“Art. 2. L'article 335 du Code civil, remplacé par la loi du 31 mars 1987 et modifié par la loi du 1er juillet 2006, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 335. § 1er. Le nom de famille de l'enfant dont la filiation paternelle et la filiation maternelle sont simultanément établies est de plein droit composé du nom de famille de son père suivi du nom de famille de sa mère.

Lorsque les père et mère de l'enfant ou l'un d'entre eux portent un nom de famille lui-même composé de deux noms accolés provenant respectivement des noms de chacun de leurs père et mère, seul le premier nom des noms de famille des père et mère est transmis à l'enfant.

§ 2. L'enfant dont seule la filiation paternelle est établie porte le nom de famille de son père. L'enfant dont seule la filiation maternelle est établie porte le nom de famille de sa mère.

§ 3. Dans le cas où l'une des deux filiations de l'enfant n'est établie que postérieurement à la première filiation, les mêmes règles sont d'application.

Lors de l'établissement de la seconde filiation, le nom de famille de l'enfant devient composé de plein droit du nom de famille de son père suivi du nom de famille de sa mère.

§ 4. Lorsque l'établissement de la seconde filiation de l'enfant intervient après que celui-ci ait atteint l'âge de douze ans, aucune modification n'est apportée à son nom sans son accord.”

Nr. 26 VAN DE HEER **MAINGAIN** EN ME-
VROUW **CAPRASSE**

Art. 16

Dit artikel vervangen door wat volgt:

“Art. 16. Artikel 28 van de wet van 5 mei 2014 houdende de vaststelling van de afstamming van de meemoeder wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 28. In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 335ter ingevoegd, luidende:

“Art. 335ter, § 1. “De familienaam van het kind waarvan de afstamming van moederszijde en van meemoederszijde tegelijkertijd komt vast te staan, is van rechtswege samengesteld uit de familienaam van zijn meemoeder gevolgd door de familienaam van zijn moeder.

Als de meemoeder en de moeder van het kind of een van hen een familienaam hebben die zelf is samengesteld uit twee namen die afkomstig zijn van respectievelijk de naam van elk van hun ouders, wordt alleen de eerste naam van de familienamen van de ouders aan het kind overgedragen.

In geval van wijziging van de afstamming van meemoederszijde of van moederszijde gedurende de minderjarigheid van het kind als gevolg van een vordering tot betwisting van de afstamming op grond van de artikelen 312, § 2, 325/3, §§ 4 en 5, 325/7, §§ 3 en 4, of 330, §§ 3 en 4, neemt de rechter akte van de nieuwe naam van het kind met inachtneming van de in artikel 335, § 1, vervatte regels.

§ 2. Het kind van wie alleen de afstamming van meemoederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn meemoeder. Het kind van wie alleen de afstamming van moederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn moeder.

§ 3. Ingeval een van de afstammelingen van het kind na de andere komt vast te staan, zijn dezelfde regels van toepassing.

Als de tweede afstamming wordt vastgesteld, wordt de familienaam van het kind van rechtswege samengesteld uit de familienaam van zijn meemoeder gevolgd door de familienaam van zijn moeder.

§ 4. Als de tweede afstamming van het kind wordt vastgesteld nadat het de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, wordt zonder het akkoord van het kind geen enkele wijziging aangebracht aan zijn naam.”.””

N° 26 DE M. **MAINGAIN** ET MME **CAPRASSE**

Art. 16

Remplacer cet article comme suit:

“Art. 16. L'article 28 de la loi du 5 mai 2014 portant établissement de la filiation de la coparenté est remplacé par ce qui suit:

“Art.28. Dans le Code civil, il est inséré un article 335ter, rédigé comme suit:

“Art. 335ter § 1er. “L'enfant dont la filiation maternelle et la filiation à l'égard de la coparente sont simultanément établies est de plein droit composé du nom de famille de sa coparente suivi du nom de famille de sa mère.

Lorsque la coparente et la mère de l'enfant ou l'une d'entre elles portent un nom de famille lui-même composé de deux noms accolés provenant respectivement des noms de chacun de leurs parents, seul le premier nom des noms de famille des parents est transmis à l'enfant.

En cas de modification de la filiation à l'égard de la coparente ou de la filiation maternelle durant la minorité de l'enfant en suite d'une action en contestation de la filiation sur la base des articles 312, § 2, 325/3, §§ 4 et 5, 325/7, §§ 3 et 4, ou 330, §§ 3 et 4, le juge acte le nouveau nom de l'enfant selon les règles énoncées à l'article 335, § 1er.

§ 2. L'enfant dont seule la filiation de la coparente est établie porte le nom de famille de sa coparente. L'enfant dont seule la filiation maternelle est établie porte le nom de famille de sa mère.

§ 3. Dans le cas où l'une des deux filiations de l'enfant n'est établie que postérieurement à la première filiation, les mêmes règles sont d'application.

Lors de l'établissement de la seconde filiation, le nom de famille de l'enfant devient composé de plein droit du nom de famille de sa coparente suivi du nom de famille de sa mère.

§ 4. Lorsque l'établissement de la seconde filiation de l'enfant intervient après que celui-ci ait atteint l'âge de douze ans, aucune modification n'est apportée à son nom sans son accord.”.””

VERANTWOORDING

Dit amendement komt tegemoet aan het advies van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen van 13 juni 2012, waarin gesteld wordt dat “enkel een regel die verplicht tot een dubbele naam (...) vrij is van eventuele seksistische stereotypen of van enige druk van het ene lid van het koppel op het andere en het beginsel weerspiegelt van de dualiteit en de gelijkheid tussen de ouders die kenmerkend is voor het ouderlijk gezag en/of de biologische verwantschap”.

Het systeem waarvoor de indieners van de wet van 8 mei 2014 hebben gekozen en dat erin bestaat de ouders de vrijheid te laten de naam van het kind te kiezen, is dus niet egalitair. Het is overigens vatbaar voor kritiek, omdat men zijn naam krijgt en niet kiest, alsook omdat men niet vrij over zijn afstamming beschikt.

Bovendien dreigt de economisch, sociaal of zelfs psychologisch dominante ouder zijn keuze op te dringen. Een regeling van vrije keuze zou uiteindelijk leiden tot spanningen en verdeeldheid tussen de ouders. Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen heeft overigens bij het Grondwettelijk Hof een verzoek tot nietigverklaring van die wet ingediend, ingevolge de klacht van een moeder die in een conflict is verwickeld met haar ex-man, die weigert dat hun kind de dubbele naam draagt.

De indieners van dit amendement vinden dat een naam het resultaat is van een maatschappelijke keuze en niet van een individuele keuze, en voorts dat een kind het recht heeft de naam van zijn beide ouders te hebben. Daarenboven zijn rechtszekerheid en eenvormigheid in de wijze waarop de namen in België worden toegekend onontbeerlijk.

Dit amendement strekt er dus toe:

- de overdracht van de beide familienamen van de ouders verplicht te maken;

Dat is de enige manier om de gelijke behandeling van de moeder en de vader of van de moeder en de meemoeder duidelijk tot uitdrukking te brengen: beiden kunnen de bevestiging van hun hoedanigheid van ouder terugvinden in de familienaam van hun kind.

- die naamsoverdracht volgens een vooraf bepaalde volgorde te laten verlopen, met name de naam van de vader (of van de meemoeder) gevolgd door die van de moeder.

Die keuze, die geïnspireerd is op het Spaanse recht, wil de minder evidente band die het kind heeft met de vader (of met de meemoeder) benadrukken.

Op die manier wordt voorkomen dat gezinnen twisten over de keuze van de eerste naam.

JUSTIFICATION

Le présent amendement répond à l'avis de l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes du 13 juin 2012, lequel estimait que “seule une règle imposant la transmission d'un double nom (...) est exempte d'éventuels stéréotypes sexistes, ou de pressions d'un membre du couple sur l'autre et reflète le principe de dualité et d'égalité entre les parents qui caractérise l'autorité parentale et/ou le lien biologique.”

Le système choisi par les auteurs de la loi du 8 mai 2014 qui consiste à laisser aux parents la liberté de choisir le nom de l'enfant n'est donc pas égalitaire. Il est en outre critiquable en ce qu'un nom se reçoit et ne se choisit pas et que l'on ne dispose pas de sa filiation.

De plus, le parent dominant sur le plan économique, social, ou même psychologique, risque d'imposer son choix. Un système de choix serait finalement source de tensions et de désaccords entre les parents. Un recours en annulation de cette loi a d'ailleurs été introduit devant la Cour constitutionnelle par l'Institut pour l'égalité des femmes et des femmes suite à la plainte d'une mère en conflit avec son ex-mari, lequel refuse que leur enfant porte le double nom.

Les auteurs du présent amendement estiment, d'une part, que le nom résulte d'un choix social et non d'un choix individuel et, d'autre part, qu'un enfant a le droit de porter le nom de ses deux parents. En outre, il est indispensable qu'existe une sécurité juridique et une uniformité dans la manière dont sont attribués les noms en Belgique.

Le présent amendement vise donc à:

- imposer la transmission des deux noms de famille des parents;

Seule manière d'affirmer clairement l'égalité de traitement de la mère et du père, de la mère et de la coparente: ils peuvent trouver tous deux la confirmation de leur qualité de parent dans le nom de famille de leur enfant.

- selon un ordre prédéfini, le nom du père (ou de la coparente) suivi du nom de la mère.

Ce choix, inspiré du droit espagnol, veut souligner le lien moins évident unissant l'enfant à son père (ou à sa coparente).

Les possibilités de litiges au sein des familles à propos du choix du premier nom sont ainsi évitées.

Als een van beide afstammelingen van het kind pas na de eerste afstamming zou komen vast te staan, zouden voortaan dezelfde regels van toepassing zijn. Bijgevolg zal bij de vaststelling van de tweede afstamming van het kind, de naam van het kind van rechtswege bestaan uit de naam van de vader (of van de meemoeder) gevolgd door de naam van de moeder. Die laatste regel is echter niet meer van toepassing wanneer de tweede afstamming pas komt vast te staan nadat het kind de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt.

Dans le cas où l'une des deux filiations de l'enfant ne serait établie que postérieurement à la première filiation, les mêmes règles seront d'application à l'avenir. Il en résultera, par conséquent, que lors de l'établissement de la seconde filiation de l'enfant, le nom de l'enfant deviendra composé de plein droit du nom de son père (ou de la coparente) suivi du nom de sa mère. Cette dernière règle ne sera cependant pas applicable lorsque l'établissement de la seconde filiation de l'enfant n'interviendra qu'après que celui-ci aura atteint l'âge de douze ans.

Olivier MAINGAIN (FDF)
Véronique CAPRASSE (FDF)